

Tudi poglavje o staroslovanskem ornamentu bi bilo treba globlje utemeljiti. Nikakor pa ne moremo pritrditi avtorju, ko med zgodovinskim gradivom za ilustracijo poglavja o staroslovanskih spomenikih navaja prtiček s staroslovenskimi motivi in nanj opira svoje trditve. Prtiček je namreč novo, po starih ornamentalnih vzorcih izvršeno delo tvrdke »Juljana« v Ljubljani. Pri poglavju o slovenski ornamentiki, ki vsebuje marsikatero zanimivo opazovanje, nas moti predvsem, da se pisatelj ne opira na resnično historično gradivo, ampak pogosto na domnevno staro, pri sodobnosti pa preveč na kultivirano, umetno obrtno prilagojeno slovensko ornamentiko. Sploh izzzveni ta del veliko preveč v reklamo za lastno podjetje. V čisto neznanstveno smer izzzveni poglavje Sedanja ornamentika vzhodnega področja pri nas; zaključek je le preočitno odmev političnih gesel sodobnosti, utemeljen pa bi smel biti samo v psiholoških podlagah življenja in razvoja ornamenta v kulturnem snovanju narodov. Zgrešen se nam zdi naslov zadnjega poglavja Pregled r a z v o j a slovenske ornamentike, kjer namesto tega govori o značaju slovenskega ornamenta. O tem bi znal pisatelj povedati kaj boljšega, saj je to naznačil z mnogimi nedvomno plodovitimi opazkami o poeziji slovenskega ornamenta; težnja po obvladanju zanj pretežavnega znanstvenega aparata pa ga zapelje tako daleč, da nazadnje celo tudi ta njegova svojstvena koncepcija le ne pride do prave veljave. Zadnje poglavje je podano tudi v nemškem in srbskohrvatskem prevodu. Zanimiv je lepo tiskani zadnji del s 127 slikami.

Knjigi priznavamo kljub njeni metodični pomanjkljivosti in znanstveni nedozorelosti, da je zanimiva in polna pobud, ki utegnejo pobuditi znanstveno boljše pripravljeno pero, da to tvarino psihološko, zgodovinsko in umetnostno popolneje obdela. Taka knjiga bi bila res naša kulturna potreba. Karlovškova knjiga pa boleha predvsem tudi na tem, da premalo loči sodobne ali polpretekle usode ljudske ornamentike v kulturnem življenju od romantike sem od pravih, zgodovinskih prič ornamentalnega snovanja narodov. Bistveni del take knjige bi se smel opirati samo na zgodovinsko, avtentično in kolikor mogoče datirano gradivo. Šele dodatek k temu bi smel govoriti o novejših prireditvah motivike stare ljudske ornamentike v obliki poskusov ustvaritve raznih »narodnih« slogov in njene porabe v umetni obrti in industriji. Frst.

Mathias Murko, *Les études slaves en Tchécoslovaquie*. Travaux publiés par l'Institut d'études slaves XVI. Paris, Honoré Champion, 1935.

Ta 143 strani obsegajoča knjižica podaja sliko postanka, razvoja in sedanjega stanja češke slavistike v petih poglavjih: 1. od prosvetljenstva do romantike, 2. doba romantike, 3. od l. 1848. do ustanovitve češke univerze, 4. od izvojevanja češke univerze do češkoslovaške svobode in 5. po l. 1918. v obnovljeni češkoslovaški državi.

Knjižica je napisana predvsem informativno, vendar v obliki, ki je samo slavistično vsestranskemu Murku lastna in ki se bere kot napeta povest. Kljub strogi stvarnosti vsebuje toliko osebnih pogledov in razgledov daleč preko ozkega okvira tvarine, katero obdeluje, da nas nehote spominja na njegovo dragoceno knjigo o reformaciji in protireformaciji pri Jugoslovanih. Problemi, ki niso ozko slavistični, kakor v dani zvezi predvsem razmerje

med češkim in slovaškim naziranjem ter političnim in jezikovnim prizadevanjem, nam postanejo logični in jasni z vsemi svojimi odmevanji v sedanjosti. Rodovnik vodilnih čeških slavistov je izpeljan z zgledno nazornostjo. Plastično je orisan znanstveni lik T. G. Masaryka. Med sodobnimi slavisti podčrtuje Murko posebno delo Franka Wollmana, ki je njegovi vsestranosti duhovno in metodično gotovo najbližji.

Frst.

Jaro Hilbert. — Un affort. Numéro spécial à l'occasion du 10e anniversaire d'activité en Egypte du peintre J. H. (Mars 1926—1936.)

Prijatelji in občudovalci umetnosti ljubljanskega rojaka Jara Hilberta v Kajiru so izdali to enodnevnicu, da ga počaste ob desetletnici njegovega bivanja in delovanja v Egiptu. Sestavki, ki jih je narekovalo, kakor se čuti, prijateljsko čuvstvovanje do umetnika, so sledeči: André de Launois, Uvod; Georges Henein, Jaro Hilbert (strnjen pregled življenja, razvoja in dela); Aride Revo, Delo Jara Hilberta; R. P. A. B. Carrière, O. P., »Zadnja večerja«; Cheikh Moustapha Abdel Razeq, profesor muslimanske filozofije na egiptovski univerzi, Jaro H. in Egipt; Raoul Rousseau, S prijateljske strani; Robert Blum, Hilbert; Gabriel Boctor, O Hilbertovem ateljeju; Gaston Berthey, Jaro H., slovanski slikar; Jeanne Marques, Hilbertov način. Knjižica vsebuje razen teksta Hilbertovo fotografijo in 11 posnetkov njegovih del.

Značilno je, da je Egipt Hilberta popolnoma prerodil, kakor bi bil tam resnično našel tisto obljubljeno deželo svojega življenja, kjer se je njegov umetniški talent šele mogel razviti. Soglasna je sodba, da je postal Hilbert tudi zares egiptovski slikar. R. Blum se spominja njegove prve razstave v nekem zasebnem salonu: Zdelo se je, kakor da ta človek ni nikoli pogledal skozi okno v naravo in vso svojo inspiracijo črpal iz knjig, ki jih je čital iz lastne domišljije. Razstavljena dela so bila talentirana, manjkalo pa jim je zraka. Kako se je Hilbert v Egiptu spremenil! Odkril je svet izven delavnice in tam tudi našel svoj pravi slikarski in vsebinski izraz. Tudi mi se še spominjamo njegove razstave v Ljubljani malo pred odhodom v Orient. Bila so to nekako dela, s katerimi se je predstavil pozneje v Kajiru. Bolj fantastičnega, naravnost spiritistično naravi odtujenega slikarja Slovenija še ni videla, če izvzamemo nekatera Cudermanova, čisto mladostno razpoložena dela. L. 1926. je prišel v Egipt. Uveljaviti se v tujem ozračju, ni majhna reč! Hilbert se je v polni meri uveljavil. Dve leti nato se mu je ponudila ugodna prilika, ki mu je omogočila obstoj. Profesor Scarcelli, ki je vodil v Kajiru slikarsko šolo, je zapuščal Egipt in skupina njegovih učencev je naprosila Hilberta, naj jih poučuje dalje. Tako je nastala njegova, sedaj ugledna slikarska šola. Novih pobud mu je dala pred nekaj leti pot v Palestino. Izdelal si je način, ob katerem je težko reči, katera evropska šola bi mu bila dala pobudo zanj. Vsekakor je bistveno različen od načina njegovih mladostnih del. Postal je po svoje izrazit rutiniranec. S svojo tehniko enako obvladuje orientalsko krajino kakor portret. Pravkar pa je dovršil na podlagi palestinskih vtisov eno svojih glavnih del, Zadnjo večerjo, realizirano v pristnem orientalskem izrazu.

Frst.